

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie z odwołania C. Z.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...)/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie odwołania od zmiany podziału czynności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 grudnia 2020 r.,

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr (...)/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie odwołania od zmiany podziału czynności Krajowa Rada Sądownictwa na podstawie art. 41 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2019, poz. 84 ze zm.; dalej: u.KRS) w zw. z art. 22a § 5 i 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2019, poz. 52 ze zm.; dalej: u.s.p.), umorzyła postępowanie w sprawie odwołania C. Z. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w W. z 9 grudnia 2019 r. od zmiany podziału czynności z 27 listopada 2019 r.

C. Z. (dalej: Odwołujący się) na podstawie art. 44 ust. 1 u.KRS, zaskarżył uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa podjętą w dniu 30 stycznia 2020 r. w przedmiocie odwołania od indywidualnego podziału czynności w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. jako sprzeczną z prawem, tj. z art. 41 u.KRS. Odwołujący się na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS wniósł o:

1. uchylenie uchwały z dnia 30 stycznia 2020 r. oraz ustalenie indywidualnego podziału czynności Skarżącego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. w ten sposób, iż obowiązuje go 100% przydział spraw w Wydziale Gospodarczym do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego ;

2. przyjęcie odwołania do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.);

3. dołączenie do niniejszej sprawy akt sprawy Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego sygn. I NO 173/19.

W uzasadnieniu odwołujący się podniósł, że art. 22a § 6 u.s.p. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, gdyż pozbawia go prawa do sądu. Zdaniem Odwołującego się zmiana zakresu czynności sędziego, analogicznie jak zmiana zakresu warunków pracy wykonywanych przez pracownika, mieści się w zakresie praw chronionych sądownie (w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji) i ma charakter cywilny (w rozumieniu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka), gdyż godzi w jego prawa osobiste. Nadto Odwołujący się podkreślił, że z uwagi na brak wymaganej przez ustawę zgody na przeniesienie do orzekania w innym wydziale rozpoznającym sprawy zupełnie innego rodzaju i bezprawnym pozbawieniem go możliwości wykorzystywania dorobku zawodowego w zakresie, w którym wyspecjalizował się nie tylko poprzez kilkunastoletnie orzekanie, ale przede wszystkim poprzez doksztalcanie się i pozasądowe rozwijanie swoich kompetencji zostały naruszone jego podstawowe prawa.

Pozbawienie możliwości dalszego orzekania w sprawach, w których Odwołujący się specjalizował się od kilkunastu lat bez żadnego racjonalnego i logicznego uzasadnienia (np. dobrem wymiaru sprawiedliwości, czy faktycznymi potrzebami sądu) wprost godzi w prawa Skarżącego w zakresie wskazanym w art. 86 § 1 i 2 u.s.p. (możliwości prowadzenia zajęć dydaktycznych itp.) ograniczając je bezpodstawnie. Sam ustawodawca przewidując możliwość odwołania się sędziego od zmiany zakresu jego obowiązków do KRS przesądził, że taka zmiana może godzić w prawa osobiste sędziego (w przeciwnym razie wykluczyłby jakiegokolwiek odwołania), lecz wykluczając w literalnej treści art. 22a ust. 6 u.s.p. możliwość

odwołania do sądu naruszył standardy wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Z kolei brak możliwości odwołania się sędziego do niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu od zmiany zakresu obowiązków, w połączeniu z tym, że zmiany te mogą przybrać formę szykany, presji i nacisku na sędziego, należy uznać, że wykluczenie możliwości odwołania w tego typu sprawie naruszałby: art. 10, art. 173 i art. 178 ust. Konstytucji RP oraz art. 19 ust. 1 zd. 2 Traktatów Umi Europejskiej (Państwa Członkowskie ustanawiają środki zaskarżenia niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii). Odwołujący się przywołał wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie Baka v. Węgry, gdzie w uzasadnieniu stwierdzono, że ewentualny brak możliwości wniesienia środka zaskarżania do sądu przez sędziego musi wynikać z obiektywnie usprawiedliwionych interesem państwa okoliczności, których w niniejszej sprawie nie sposób się wskazać. W ocenie Odwołującego się w zakresie uchwał o których mowa w art. 22a ust. 6 u.s.p., na podstawie art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz wskazanych powyżej aktów prawa międzynarodowego, przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o KRS.

Odwołujący się zarzucił zaskarżonej uchwale sprzeczność z prawem, tj. art. 41 u.KRS, który stanowi, iż Rada umarza postępowanie, jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne lub niedopuszczalne. Tymczasem w niniejszej sprawie nie zachodziły przesłanki do umorzenia postępowania (KRS wskazała formalną niedopuszczalność odwołania). Pismem z dnia 23 maja 2019 r. sygnowanym przez Wiceprezesa Sądu Rejonowego w W. A. G. Odwołujący się został przeniesiony do pełnienia czynności służbowych w IX Wydziale Gospodarczym Sądu Rejonowego w W., zatem formalnie nastąpiło przeniesienie do innego wydziału w rozumieniu art. 22a § 4a i b u.s.p. Odwołujący zaskarżył powyższą decyzję, inicjując postępowanie przed Sądem Najwyższym (I NO 173/19). W dniu 3 grudnia 2019 r. doręczono Odwołującemu się decyzję Prezesa Sądu Rejonowego w W. z dnia 27 listopada 2019 r. w przedmiocie ustalenia indywidualnego podziału czynności w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., zgodnie z którym zostałem przydzielony do IX Wydziału Gospodarczego Sądu Rejonowego w W. i

przydzielono mi do rozpoznania sprawy wpływające do tego wydziału lub pionu. W efekcie decyzja z 27 listopada 2019 r. stanowi podtrzymanie na kolejny okres niezgodnej z prawem decyzji (która nie uprawomocniła się do chwili obecnej) o przeniesieniu Odwołującego się do innego wydziału bez jego zgody. W oczywisty więc sposób obecna decyzja stanowi ponownie bezprawną (bez mojej zgody) zmianę zakresu obowiązków Odwołującego się poprzez pozbawienie go możliwości orzekania w wydziale rozpoznającym sprawy upadłościowe i restrukturyzacyjne. Odwołujący się podkreślił, że przeniesienie sędziego z wydziału zajmującego się sprawami upadłościowymi i restrukturyzacyjnymi do innego wydziału, w którym nie są rozpoznawane tego typu sprawy (z tego zakresu) spełnia dyspozycję art. 22a § 4b pkt u.s.p. pozwalającą na przeniesienie sędziego do innego wydziału bez jego zgody.

Odwołujący się podniósł, iż członkowie Krajowej Rady Sądownictwa w części posiedzenia poprzedzającej głosowanie, poza wspomnianymi wyżej kwestiami formalnymi nie zostali zapoznani przez Sprawozdawcę z uzasadnieniem odwołania, co uniemożliwiło im obiektywną ocenę jego zasadności, także w kontekście jego dopuszczalności w świetle obowiązujących przepisów prawa.

Zdaniem Odwołującego się brak merytorycznego rozpoznania odwołania stanowi wyraz akceptacji niezgodnego z prawem naruszenia art. 22a § 1, art. 22a § 4 oraz art. 22a § 4a u.s.p. poprzez z całkowite pominięcie specjalizacji sędziów dotychczas orzekających w X Wydziale dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych, a przez to ustalenie nowego podziału czynności, polegającego na przeniesieniu Skarżącego do IX Wydziału Gospodarczego Sądu Rejonowego w W., bez zgody sędziego przenoszono do innego wydziału (bezwzględnie wymaganej w przypadku przeniesienia do innego wydziału).

W ocenie Odwołującego się uchwała Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 stycznia 2020 r. o umorzeniu postępowania wywołanego odwołaniem Skarżącego jest sprzeczna z prawem, tj. została podjęta przez organ, którego status krytycznie ocenił Sąd Najwyższy w uchwale połączonych Izb z 23 stycznia 2020 r. oraz sprzeczna z art. 41 u.KRS, gdyż nie zachodzą w omawianym przypadku przesłanki uzasadniające umorzenie postępowania. Uchwała KRS podjęta w dniu 30 stycznia 2020 r. powinna zawierać merytoryczną ocenę

zasadności odwołania, tj. jego uwzględnienie zgodnie z żądaniem albo jego oddalenie. W konsekwencji, Odwołujący się wniósł o ustalenie zakresu indywidualnego podziału czynności w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. w ten sposób, iż obowiązuje go 100% przydział spraw w Wydziale Gospodarczym do spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego.

Krajowa Rada Sądownictwa wniosła o odrzucenie odwołania C. Z. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...)/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie odwołania od zmiany podziału czynności. W uzasadnieniu KRS wskazała, że zgodnie z art. 22 § 6 zd. 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 365) od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa odwołanie nie przysługuje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie podlega odrzuceniu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej.

Zgodnie z art. 22a § 5 p.u.s.p. sędzia, któremu zmieniono podział czynności w sposób skutkujący zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, może odwołać się do Krajowej Rady Sądownictwa w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania nowego zakresu obowiązków. Odwołanie nie przysługuje w przypadku: 1) przeniesienia do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu; 2) powierzenia obowiązków w tym samym wydziale na zasadach obowiązujących pozostałych sędziów, a w szczególności odwołania przydziału do sekcji lub innej formy specjalizacji.

Stosownie zaś do art. 22a § 6 p.u.s.p. odwołanie od podziału czynności sędziego wnosi się za pośrednictwem prezesa sądu, który dokonał podziału czynności objętego odwołaniem. Prezes sądu przekazuje odwołanie Krajowej Radzie Sądownictwa w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania wraz ze stanowiskiem w sprawie. Krajowa Rada Sądownictwa podejmuje uchwałę uwzględniającą albo oddalającą odwołanie sędziego, mając na uwadze względy, o których mowa w § 1. Uchwała Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie odwołania, o którym mowa w § 5, nie wymaga uzasadnienia. Od uchwały Krajowej Rady

Sądownictwa odwołanie nie przysługuje. Do czasu podjęcia uchwały sędzia wykonuje obowiązki dotychczasowe.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 u.KRS uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Takim przepisem odrębnym jest właśnie art. 22a § 6 p.u.s.p., zgodnie z którym od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie odwołania od podziału czynności odwołanie nie przysługuje. Skoro zatem art. 22a § 6 p.u.s.p., jako przepis szczególny, wyklucza stosowanie przepisu ogólnego, czyli art. 44 ust. 1 u.KRS - zgodnie z regułą specjalności (*lex specialis derogat legi generali*) - nie ma możliwości merytorycznego rozpoznania wniesionego przez skarżącego odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr (...)/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. w przedmiocie umorzenia postępowania w sprawie odwołania od zmiany podziału czynności sędziego.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, że od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie rozpoznania odwołania od zarządzenia w przedmiocie podziału czynności, odwołanie do Sądu Najwyższego nie przysługuje. Wbrew twierdzeniom Odwołującego się, postępowanie przed KRS w przedmiocie odwołania od zarządzenia w przedmiocie podziału czynności ma charakter wewnętrzny/służbowy, nie jest więc „sprawą” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, w której musi być zagwarantowana droga sądowa.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego pojęcie „sprawy” interpretuje się szeroko, przyjmując jednak, że „sprawą” nie jest spór wewnątrz organu władzy publicznej, w tym sprawa ze stosunku nadrzędności i podporządkowania między organami państwowymi oraz sprawa ściśle związana z podległością służbową w relacji między przełożonymi i podwładnymi w organach państwowych (zob. wyroki TK: z 9 czerwca 1998 r., K 28/97; z 10 maja 2000 r., K 21/99; z 18 maja 2004 r., SK 38/03; z 30 października 2012 r., SK 20/11; z 6 listopada 2012 r., K 21/11; z 26 listopada 2019 r., P 9/18).

Sędziowie podlegają nadzorowi administracyjnemu w zakresie właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu sprawowanego przez prezesów sądów

(art. 9a § 1 p.u.s.p.). W ramach tego nadzoru prezesi sądów są upoważnieni do ustalania podziału czynności, który określa: 1) przydział sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych do wydziałów sądu, 2) zakres obowiązków sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych i sposób ich uczestniczenia w przydziale spraw, 3) plan dyżurów oraz zastępstw sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych (art. 22a § 1 p.u.s.p.). Spór między sędzią a prezesem sądu co do sposobu ustalenia podziału czynności odbywa się w ramach ściśle rozumianego stosunku służbowego wewnątrz organu władzy sądowniczej. Sędzia nie występuje w tym sporze jako osoba prywatna. W takiej sytuacji spór tego rodzaju nie może zostać uznany za „sprawę” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2020 r., I NO 80/20).

Z kolei w art. 6 EKPC prawo do sądu jest ujęte wężiej niż w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, ponieważ obejmuje ono wyłącznie sprawy o charakterze cywilnym i karnym. Tym samym z zakresu art. 6 EKPC wyłączone są sprawy z zakresu prawa publicznego, do których należą m.in. spory urzędnicze. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przyjmuje się, że art. 6 EKPC nie ma zastosowania, jeśli w przypadku sporów wewnątrz aparatu władzy publicznej prawo wyraźnie wyłącza ochronę sądową oraz jeśli istnieje obiektywne uzasadnienie dla takiego rozwiązania (wyrok ETPC z 19 kwietnia 2007 r., Vilho Eskelinen i inni przeciwko Finlandii, § 62). Podstawą do odmiennej oceny może nie być przywołany przez Odwołującego się wyrok ETPC z 23 czerwca 2016 r. w sprawie Baka przeciwko Węgrom. Niniejsza sprawa ma charakter służbowy, natomiast powołana wyżej sprawa ma charakter ustrojowy i dotyczy dopuszczalności skracania konstytucyjnej kadencji prezesa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 maja 2020 r., I NO 186/19).

Wobec braku przekonującej argumentacji pozwalającej na powzięcie poważnych i uzasadnionych wątpliwości co do zgodności przepisu art. 22a § 6 p.u.s.p z Konstytucją RP i EKPC, Sąd Najwyższy nie może pominąć tej regulacji.

Reasumując, stwierdzić należy, że zakres gwarancji niezawisłości sędziów i niezależności sądów, określony w konstytucji RP oraz przepisach wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa europejskiego, jak również istota urzędu sędziego i służebna relacja przepisów dotyczących służby sędziowskiej do konstytucyjnych

regulacji dotyczących choćby wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela, nie przemawiają za koniecznością uznania, że zmiana zakresu obowiązków sędziego poprzez przeniesienie go do innego wydziału jest sprawą, w której konieczne jest zapewnienie drogi sądowej. Nie można zatem zgodzić się z prezentowanym przez Odwołującego się stanowiskiem, że zmiana zakresu czynności sędziego związana z kategorią przydzielanych mu do rozpoznania spraw miałyby stanowić sprawę w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji objąć rozstrzygnięcia KRS w przedmiocie odwołania od podziału czynności zakresem zastosowania art. 44 ust. 1 u.KRS.

Z tego względu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 u.KRS orzekł, jak w sentencji.